

Lideratges polítics contra l'«statu quo»

El sorgiment de noves formacions polítiques com Podem, Guanyem Barcelona o Procés Constituent té lloc en un context de canvi marcat per la crisi econòmica i els devastadors costos socials que provoca en termes de desigualtat i pobresa; per la crisi territorial focalitzada en l'encaix de Catalunya amb Espanya, i per la crisi institucional que esclata en descobrir que durant els anys acumulats de democràcia molts han viscut immersos en una orgia permanent de corrupció i tapant-se les vergonyes mútuament. Aquesta “promiscuïtat” pel diner, com s’hi refereix Josep Ramoneda, ha provocat la pèrdua de confiança de la ciutadania cap als partits polítics tradicionals que han ostentat el poder durant aquests anys.

Tot plegat ha desembocat en un moment d'efervescència política que algunes anàlisis tendeixen a simplificar, desafortunadament, a partir de dicotomies conceptuals. Una de les dicotomies que més fortuna ha fet és la idea d'una nova política que sorgeix com a resposta a la vella política. Davant la insatisfacció d'aquestes anàlisis reduccionistes, altres veus han recordat que el que és important és saber diferenciar la bona política de la mala política, més enllà que sigui protagonitzada per vells o nous actors.

Des d'aquesta perspectiva, una qüestió interessant per analitzar i debatre és la manera com s'exerceixen els lideratges polítics. Quins són els estils de lideratge de

les velles i noves formacions polítiques que protagonitzen l'escenari actual?

Com recorda Quim Brugué en el seu llibre *És la política, idiotes!*, el lideratge polític és necessari però costa definir amb certa precisió què significa i com s'exerceix. Sense pretensió de resoldre aquest repte epistemològic, pot ser útil recuperar la idea de carisma de Max Weber per aportar una mica de llum analítica a tanta efervescència. Com explica Blanca Deusdad, Weber comença a parlar de carisma per entendre la importància de les accions dels individus al llarg de la història de les societats, i molt especialment en les èpoques de canvi social com podria ser l'actual. La idea de carisma permet a l'autor clàssic recollir la doble dimensió humana i revolucionària

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

d'alguns lideratges que es presenten per transformar la societat. El reconeixement dels lideratges carismàtics es basa en la confiança i no pas en el costum o la norma legal. I, com recorda Weber, no ha de ser percebut per tota la societat.

Més enllà de la vella i la nova política, sembla possible afirmar que el carisma és una característica inseparable del lideratge polític de totes les formacions que actualment qüestionen l'*statu quo*, ho facin des de l'eix social o des del nacional. Es tracta de cares visibles que inspiren confiança perquè són capaces de presentar idees complexes a partir de missatges simples que s'estenen, en bona part, a través d'uns mitjans de comunicació que els fan d'altaveu. Alguns exemples són Pablo Iglesias, Artur Mas, Ada

Colau, Oriol Junqueras o, més recentment, Alberto Garzón, entre d'altres.

Sens dubte, aquest lideratge carismàtic pot ser un valor positiu per a la societat sempre que qui l'ostenti no sigui, en paraules de Weber, “un mesquí nouvingut, efímer i presumptuós” sinó que “visqui per la seva obra”. Com recorda Quim Brugué, necessitem lideratge polític, la qüestió és destriar quines han de ser les qualitats d'aquest lideratge perquè no caigui pres de temptacions egocèntriques i només atengui les pròpies certes sense reconèixer el coneixement dels altres.

El mateix Brugué assenyala tres aspectes que haurien de complir els lideratges valents, transformadors i intel·ligents: acceptar la magnitud dels problemes i les limitacions en les respostes; voler transformar la societat, i reconèixer que l'equilibri i la intel·ligència han de ser les seves virtuts principals.

Aquestes tres qualitats són les que la ciutadania hauria d'exigir als seus líders particulars, aquells que els inspiren confiança per canviar l'organització i les dinàmiques de funcionament actuals per a un futur millor en termes de justícia, igualtat i benestar.

En última instància, els líders ho són en la mesura que els altres els reconeixen com a tals, per això, quan convencen, cal que les persones convençudes els exigeixin humilitat, generositat i valentia. El lideratge polític contra l'*statu quo* no pot ser egocèntric, egoista ni covard.

La crisi econòmica, el debat sobiranista i els nombrosos casos de corrupció han propiciat un moment d'efervescència política

ARIANNE FABER

Els nous líders polítics inspiren confiança perquè són capaços d'expressar idees complexes amb missatges senzills